

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Prishtina, 29. septembra 2023. godine
Br.ref.: RK 2273/23

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI60/22

Podnosilac

Luljeta Sokoli

Ocena ustavnosti

presude Pml. br. 462/21 Vrhovnog suda od 18. januara 2022. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija i
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Luljeta Sokoli iz Prištine, koju zastupa Naser Peci, advokat iz Prištine (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava presudu [Pml. br. 462/21] od 18. januara 2022. godine Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) u vezi sa presudom [PA1. br. 1280/21] od 10. novembra 2021. godine Apelacionog suda i presudom [P. br. 1331/17] od 28. maja 2021. godine Osnovnog suda u Prištini (u daljem tekstu: Osnovni sud).
3. Podnositeljka zahteva je osporenu presudu [Pml. br. 462/21] od 18. januara 2022. godine primila 9. februara 2022. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude Vrhovnog suda, kojom se navodi da su podnositeljki zahteva povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 24. [Jednakost pred zakonom] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).
5. Podnositeljka zahteva je takođe tražila da se ne otkrije njen identitet, jer je, kako ističe: *“Zahtev podnet Ustavnom sudu samo deo koji proizilazi iz unutrašnjih porodičnih problema koji su u postupku građanskog razmatranja (br. C1745/15 i br. C1637/15) u Osnovnom sudu u Prištini, dakle u cilju izbegavanja eventualne štete po proces, tražim mogućnost poštovanja poverljivosti u skladu sa Poslovnikom o radu Ustavnog suda, Poglavlje III Pokretanje postupka, pravilo 32 Podnošenje podnesaka i odgovora, tačka 6”*.

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25 (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).
7. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023 je objavljen u Službenom listu Republike Kosovo i stupio je na snagu 15 dana od dana objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud se poziva na odredbe gore navedenog Poslovnika o radu. S tim u vezi, u skladu sa pravilom 78 (Prelazne odredbe) Poslovnika o radu br. 01/2023, izuzetno, pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018 i dalje će se primenjivati u slučajevima registrovanim u Sudu pre njegovog ukidanja, samo ako i u meri u kojoj su povoljnije za strane.

Postupak pred Ustavnim sudom

8. Dana 5. maja 2022. godine, podnositeljka zahteva je preko pošte podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
9. Dana 16. marta 2022. godine, predsednica Suda je, odlukom [br. GJR.KSH60/22], imenovala sudiju Nexhmija Rexhepija za sudiju izvestioca i odlukom, [br. KSH.KI60/22] Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Gresa Caka Nimani (predsedavajuća), Safet Hoxha i Radomir Laban, članovi.
10. Dana 23. maja 2022. godine, Sud je obavestio zastupnika podnositeljke zahteva o registraciji zahteva. Kopija zahteva je dostavljena Vrhovnom sudu.

11. Dana 16. decembra 2022. godine, sudija Enver Peci je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo, kada je i počeo njegov mandat u Sudu.
12. Dana 31. avgusta 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

13. Na osnovu spisa predmeta, dana 12. aprila 2017. godine, Osnovno tužilaštvo u Prištini (u daljem tekstu: Osnovno tužilaštvo) je podiglo optužnicu [PP/IIbr. 4003/15] protiv podnositeljke zahteva, navodeći da je izvršila krivično delo legalizacija lažnog sadržaja iz člana 403, stav 1 Krivičnog zakonika Republike Kosovo (u daljem tekstu: KZRK), jer je dovela u zabludu nadležni organ, odnosno službenika opštine Priština, tako da je podnošenjem zahteva za izdavanje umrlice njenog pokojnog supruga i izjašnjavajući se kao jedini naslednik pokojnog supruga nezakonito isključila ostaviočevu ćerku iz zaostavštine. Kao rezultat toga, opštinski organ je izdao potvrdu o smrti ostavioca, u kojoj je podnositeljka zahteva navedena kao jedini naslednik pokojnog, čime je dokazan lažni slučaj.
14. Dana 28. maja 2021. godine, Osnovni sud je, presudom [P. br. 1331/17], oglosio podnositeljku zahteva krivom za krivično delo legalizacija lažnog sadržaja iz člana 403 stav 1 KZRK-a, a na osnovu gore navedenog člana i članova 4, 7, 17, 20, 21, 41, 49, 50, 51, 52, 73, 74, 75 i 76. KZRK-a i članova 359, 365 i 366. Zakonika o krivičnom postupku Republike Kosovo (u daljem tekstu: ZKPRK) izrekao je podnositeljki zahteva uslovnu kaznu zatvora u vremenskom trajanju od 6 (šest) meseci, koja se neće izvršiti ako optužena u periodu verifikacije od 1 (jedne) godine, od dana pravosnažnosti ove presude, ne izvrši drugo krivično delo.
15. Dana 27. septembra 2021. godine, podnositeljka zahteva je uložila žalbu Apelacionom sudu na presudu Osnovnog suda, zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i odluke o krivičnoj sankciji, sa predlogom da se njena žalba usvoji i osporena presuda ukine i predmet vrati na presuđivanje. Osnovno tužilaštvo je podneskom PPA/II br. 1295/2021 od 15. oktobra 2021. godine takođe tražilo da se odbije žalba podnositeljke zahteva i potvrdi presuda Osnovnog suda.
16. Dana 10. novembra 2021. godine, Apelacioni sud je, presudom [PA1. br. 1280/21], odbio, kao neosnovanu, žalbu podnositeljke zahteva, dok je presudu Osnovnog suda [P. br. 1331/17] od 28. maja 2021. godine potvrdio.
17. Dana 22. novembra 2021. godine, podnositeljka zahteva je podnela zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu protiv presude Apelacionog suda zbog bitne povrede Zakonika o krivičnom postupku iz člana 384 stav 1 tačka 1.12 ZKPRK-a i drugih povreda odredaba krivičnog postupka, odnosno člana 432 stav 1 tačka 1.3 ZKPRK-a.
18. Dana 18. januara 2022. godine, Vrhovni sud je, presudom [Pml. br. 462/2021], odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti podnositeljke zahteva koji je podnela protiv presude Apelacionog suda.

Navodi podnositeljke zahteva

19. Podnositeljka zahteva osporava presudu [Pml. br. 462/2021] od 18. januara 2022. godine Vrhovnog suda, navodeći da je ista doneta uz povredu osnovnih prava i

sloboda zagaranovanih članovima 24. [Jednakost pred zakonom] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.

20. Podnositeljka zahteva navodi povredu člana 31. Ustava, naglašavajući da su redovni sudovi, a posebno Osnovni sud, odbili da prihvate dokaze koje je ona predložila, gde s tim u vezi, ističe: *"[...] u skladu sa članom 329. ZKP-a, na sudskoj raspravi, prilikom njenog izjašnjavanja, predložila je dokaze da bi dokazala odsustvo subjektivnog elementa (umišljaja) da isključi "oštećenu stranu" iz zaostavštine. Istovremeno, dokazi su imali za cilj da dokažu motiv kojim se rukovodila podnositeljka zahteva za sastavljanje umrlice gde je samo ona navedena kao naslednik. Iz tog razloga, podnela je rešenje o nasleđivanju T br. 140/82 (osnova porodičnog sporazuma o podeli imovine) i slike mesta gde se nalazi nepokretna imovina u Batlavi koja je prodana i cena prodaje za deo nepokretnosti je data u celosti ovde "oštećenoj strani" A.G. Sudija je odbio da prihvati te dokaze, ali ih je zatim ostavio u spisima predmeta. Iako je važno da se dokaže razlog za sastavljanje umrlice u gore navedenom obliku, sud prihvata prigovor tužioca i odbija te dokaze i odlučuje da ih izdvoji iz spisa predmeta. U trenutku donošenja odluke, sud nas je uputio citatom: „Imate zatim pravo da se žalite Apelacionom sudu“!? Polazeći od činjenice da sud ima zakonsku obavezu da utvrdi bitne elemente dela, uključujući i subjektivni element ili umišljaj, odbijanjem da izvede podneta dokumenta kao dokaze, smatramo da je povredio obavezu jednakog tretmana strane pred zakonom. Možda je ovakvim radnjama (odbijanjem dokaza i nepoklanjanja vere u svedočenje podnositeljke zahteva sa obrazloženjem da pokušava da izbegne odgovornost) stvorena mogućnost da se izgradi novo činjenično stanje koje je iskrivilo činjenice ili motiv zašto je umrlica imala takav sadržaj ili je deformisalo subjektivni element dela – umišljaj, a iz ispunjenja porodične obaveze neosnovano je zaključeno da je podnositeljka zahteva „Sastavila umrlicu sa ciljem da isključi oštećenu iz prava na nasleđe“. Realnost nije bila takva kakvu su sudovi zaključili. Dokazana je činjenica da sastavljena umrlica nije korišćena ni u jednom postupku od strane podnositeljke zahteva i činjenica je da je u parničnom postupku koji je pokrenula podnositeljka zahteva „oštećena strana“ strana u sporu".*
21. Podnositeljka zahteva dalje ističe da su redovni sudovi prilikom ocene dokaza u vezi sa postojanjem krivičnog dela za koje je osuđena, pogrešno i diskriminatorno protumačili član 403 stav 1 KZRK-a, jer je prema podnositeljki zahteva: *"... dokazano da podnositeljka zahteva umrlicu nije sastavila sa tim sastavom da bi je koristila u postupku nasleđivanja kako bi se proglasila jedinim naslednikom na 1/3 dela nepokretnosti koja je upisana na ime pokojnog B.S. Umrlica je podneta kao dokaz u sporu koji je pokrenula podnositeljka zahteva, u kojem je i oštećena bila strana, stoga, ne predstavlja pravično tumačenje u smislu i svrsi norme ocena samo stavljanja u zabludu nadležnog organa".*
22. Što se tiče navoda o povredi člana 24. Ustava, podnositeljka zahteva ističe: *"... pravo na jednakost pred zakonom i jednak tretman pred zakonom, ili načelo nediskriminacije, uslovljava tumačenje i primenu ne samo prava na ljudska prava već i međunarodnog humanitarnog prava. Načelo jednakosti pre svega znači da svako lice koje se pojavi pred sudom ima pravo da ne bude diskriminisano ni u načinu na koji se zakon primenjuje prema njemu. U slučaju podnositeljke zahteva, sud ju je diskriminisao kako u tretmanu tako i u tumačenju zakona".*
23. Na kraju, podnositeljka zahteva traži od Suda da usvoji zahtev, kao prihvatljiv, i da isti oceni u smisli navodnih povreda.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 24 [Jednakost pred zakonom]

1. *Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.*

2. *Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.*

3. *Načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovođenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovesti samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene.*

Član 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda”.

[...]

Krivični zakonik br. 04/L-082 Republike Kosovo

Član 403 Legalizacija lažnog sadržaja

1. *Svako lice koje zavede ovlašćeni organ pri potvrđivanju bilo koje neistine stvari koja treba da posluži kao dokaz pravne stvari ili javnog dokumenta, registra ili knjige, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.*

2. *Svako lice koje koristi takav dokument, registar ili knjigu, sa znanjem da su lažni, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.*

Ocena prihvatljivosti zahteva

24. Sud prvo ocenjuje da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.
25. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

Član 113 [Jurisdikcija i ovlašćene strane]

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

[...]

26. Sud dalje razmatra da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti, kao što su propisani u Zakonu, odnosno u članovima 47, 48 i 49. Zakona, koji propisuju:

Član 47
[Individualni zahtevi]

*“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagaranovana prava i slobode krši neki javni organ.
2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.*

Član 48
[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49
[Rokovi]

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta ...”.

27. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud ocenjuje da je podnositeljka zahteva: ovlašćena strana, u smislu člana 113.7 Ustava; ona osporava ustavnost akta javnog organa, odnosno presudu [Pml. br. 462/2021] od 18. januara 2022. godine Vrhovnog suda; iscrpela je sva pravna sredstva na raspolaganju, prema članu 113.7 Ustava i članu 47.2 Zakona; naglasila je prava zagaranovana Ustavom za koja navodi da su joj povređena, u skladu sa zahtevima člana 48. Zakona i podnela je zahtev u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca, kao što je propisano u članu 49. Zakona.
28. Međutim, pored toga, Sud razmatra da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti propisane u pravilu 34 [Kriterijum o prihvatljivosti], odnosno u stavu (2) pravila 34 Poslovnika, koje propisuje:

(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju.

29. Sud podseća da gore navedeno pravilo, na osnovu sudske prakse ESLJP-a i sudske prakse Suda, omogućava poslednje navedenom da proglašava zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može proglasiti zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako isti oceni da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu 2 pravila 34 Poslovnika (vidi, slučajeve Suda [KIo4/21](#), podnositeljka zahteva: *Nexhmije Makolli*, rešenje o neprihvatljivosti od 12.

maja 2021. godine, stav 26; i [KI175/20](#), podnosilac zahteva: *Kosovska agencija za privatizaciju*, rešenje o neprihvatljivosti od 27. aprila 2021. godine, stav 37).

30. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao "očigledno neosnovan" u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazivati ih "očigledno neosnovanim navodima". Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi "četvrtog stepena"; (ii) navodi koje karakteriše "jasno ili očigledno odsustvo povrede"; (iii) "nepotkrepljeni ili neobrazloženi" navodi, onda kada je ispunjen jedan od dva podkriterijuma, i to: a) kada podnosilac/teljka zahteva jednostavno navede jednu ili više odredaba Konvencije ili Ustava, ne objašnjavajući pritom na koji su način one prekršene, osim ukoliko je na osnovu činjenica i okolnosti predmeta povreda Ustava i EKLJP-a sasvim očigledna (vidi predmet ESLJP-a [Trofimchuk protiv Ukrajine](#), br. 4241/03, odluka od 31. maja 2005. godine; vidi, takođe, [Baillard protiv Francuske](#), br. 6032/04, odluka od 25. septembra 2008. godine); i b) kada podnosilac/teljka zahteva propusti ili odbije da predoči materijalne dokaze kojima bi potkrepio/la svoje navode (to naročito važi za odluke sudova ili drugih domaćih vlasti), osim ukoliko postoje izuzetne okolnosti koje su van njegove kontrole i koje ga sprečavaju da to učini (na primer, ako zatvorske vlasti odbiju da predoče Sudu dokumente iz spisa predmeta zatvorenika o kome je reč) ili ako Sud sam ne odluči drugačije (vidi slučaj Suda [KI166/20](#), podnosilac zahteva: *Ministarstvo rada i socijalne zaštite*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. januara 2021. godine, stav 43), i na kraju, (iv) "konfuzni i nejasni" navodi (vidi predmete ESLJP-a [Kemmache protiv Francuske](#), br. 17621/91, presuda od 24. novembra 1994. godine, kategorija (i), [Juta Mentzen protiv Litvanije](#), br. 71074/01, odluka od 7. decembra 2004. godine, kategorija (ii) i [Trofimchuk protiv Ukrajine](#), predstavka br. 4241/03, kategorija (iii)).
31. U tom kontekstu i u daljem tekstu, oceni da li je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će se prvo podsetiti na suštinu slučaja sadržanu u ovom zahtevu i na odgovarajuće navode podnosioca zahteva, pri čijoj će oceni, Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima je, prema članu 53. [Tumačenje odredaba ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagwarantovane Ustavom (vidi, slučaj [KIO4/21](#), gore citiran, stav 28).
32. Okolnosti konkretnog slučaja se odnose na optužnicu podignutu protiv podnositeljke zahteva od strane Osnovnog tužilaštva zbog navoda o izvršenju krivičnog dela legalizacija lažnog sadržaja iz člana 403 stav 1 KZRK-a. Osnovni sud je oglasio krivom podnositeljku zahteva za krivično delo legalizacija lažnog sadržaja iz člana 403 stav 1 KZRK-a i izreko joj uslovnu kaznu zatvora u vremenskom trajanju od 6 (šest) meseci koja se neće izvršiti ako osuđena u periodu verifikacije od 1 (jedne) godine od dana pravosnažnosti ove presude ne izvrši neko drugo krivično delo. Protiv presude Osnovnog suda, podnositeljka zahteva je uložila žalbu Apelacionom sudu, koju je poslednje navedeni odbio i potvrdio presudu prvostepenog suda. I zahtev za zaštitu zakonitosti koji je podnela podnositeljka zahteva protiv presude Vrhovnog suda je odbijen od strane Vrhovnog suda.
33. Sud podseća da podnositeljka zahteva navodi da su joj osporenim presudom Vrhovnog suda povređena prava zagwarantovana članovima: 24. [Jednakost pred zakonom] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.

i) Što se tiče navodne povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a

34. Sud primećuje da se suština žalbe podnositeljke zahteva nalazi u navodu da je Vrhovni sud povredio član 31. Ustava, obrazlažući: "... Polazeći od činjenice da sud ima zakonsku obavezu da utvrdi bitne elemente dela, uključujući i subjektivni element ili umišljaj, odbijanjem da izvede podneta dokumenta kao dokaze, smatramo da je povredio obavezu jednakog tretmana strana pred zakonom. Možda je ovakvim radnjama (odbijanjem dokaza i nepoklanjanja vere u svedočenje podnositeljke zahteva sa obrazloženjem da pokušava da izbegne odgovornost) stvorena mogućnost da se izgradi novo činjenično stanje koje je iskrivilo činjenice ili motiv zašto je umrlica imala takav sadržaj ili je deformisalo subjektivni element dela – umišljaj, a iz ispunjenja porodične obaveze neosnovano je zaključeno da je podnositeljka zahteva „Sastavila umrlicu sa ciljem da isključi oštećenu iz prava na nasleđe“. Realnost nije bila takva kakvu su sudovi zaključili. Dokazana je činjenica da sastavljena umrlica nije korišćena ni u jednom postupku od strane podnositeljke zahteva i činjenica je da je u parničnom postupku koji je pokrenula podnositeljka zahteva „oštećena strana“ strana u sporu”.
35. Sud primećuje da se suština navoda podnositeljke zahteva odnosi na pogrešno utvrđivanje činjeničnog stanja i pogrešno tumačenje primenjivih zakona od strane redovnih sudova, odnosno člana 403, stav 1 KZRK-a.
36. S tim u vezi, Sud je, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali uzimajući u obzir i njene karakteristike, koje su propisane u EKLJP-u, kao i načelo subsidiarnosti i doktrinu četvrtog stepena, dosledno naglašavao razliku između „ustavnosti“ i „zakonitosti“ i smatrao da nije njegova dužnost da se bavi činjeničnim greškama ili pogrešnim tumačenjem i pogrešnom primenom zakona koju su navodno počinili redovni sudovi, osim i u meri u kojoj su takvim greškama povređena prava i slobode zaštićena Ustavom i EKLJP-om (vidi, u tom smislu, slučajeve Suda: [KI179/18](#), podnositeljka zahteva: *Belgijzar Latifi*, rešenje o neprihvatljivosti od 23. jula 2020. godine, stav 68; [KI49/19](#), podnosilac zahteva: *Limak Kosovo International Airport J.S.C.*, „*Adem Jashari*“, rešenje od 31. oktobra 2019. godine, stav 47; [KI56/17](#), podnositeljka zahteva: *Lumturije Murtezaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 18. decembra 2017. godine, stav 35; i [KI154/17](#) dhe [KI05/18](#), podnosilac zahteva: *Basri Deva, Afërdita Deva i Društvo a ograničenim odgovornostima "Barbas"*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. avgusta 2019. godine, stav 60, i nedavni slučaj [KI76/21](#), podnosilac zahteva: *Qemajl Babuni*, rešenje od 10. novembra 2021. godine, stav 34).
37. Sud je takođe dosledno isticao da nije uloga ovog Suda da preispituje zaključke redovnih sudova u vezi sa činjeničnim stanjem i primenom materijalnog prava i da ne može da ocenjuje sam zakon zbog koga je redovni sud doneo jednu umesto neke druge odluke. U suprotnom, Sud bi delovao kao sud „četvrtog stepena“, što bi rezultiralo nepoštovanjem granica utvrđenih u njegovoj nadležnosti (vidi, u tom kontekstu, slučaj ESLJP-a: *García Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28 i tu korišćene reference; i vidi slučajeve Suda: [KI49/19](#), gore citiran, stav 48; i [KI154/17](#) i [KI05/18](#), gore citiran, stav 61, i nedavni slučaj [KI76/21](#), podnosilac zahteva: *Qemajl Babuni*, rešenje od 10. novembra 2021. godine, stav 35).
38. Sud primećuje da su redovni sudovi detaljno obrazložili na osnovu kojih dokaza i na osnovu kojih materijalnih odredbi su doneli relevantne presude, odgovarajući na navode podnositeljke zahteva u vezi sa pogrešnim utvrđivanjem činjeničnog stanja i pogrešnom primenom materijalnog prava.
39. Kao prvo, Osnovni sud je, presudom [P. br. 1331/17], oglosio podnositeljku zahteva krivom u vezi sa krivičnim delom legalizacija lažnog sadržaja iz člana 403 stav 1 KZRK-a i osudio je na uslovnu kaznu zatvora u vremenskom trajanju od 6 (šest) meseci, koja se neće izvršiti ako optužena u periodu verifikacije od 1 (jedne) godine, od

dana pravosnažnosti ove presude, ne izvrši neko drugo krivično delo, uz obrazloženje: “[...] Navodi optužene da: Umrlica, bez obzira na važnost koju ima u postupku nasleđivanja, sama po sebi ne isključuje nekoga iz nasleđstva i ne proglašava drugog jedinim naslednikom”, nisu održivi, jer u ovoj stvari, optužba nije u vezi sa isključivanjem oštećene iz nasleđivanja od strane optužene, već prevara nadležnog organa u vezi sa tačnošću umrlice od strane optužnice, gde je ona u momentu sastavljanja zahteva za umrlicu, u rubrici gde treba da se navedu naslednici imovine ostavioca, iako je znala da je ostavilac, njen pokojni suprug, imao ćerku iz prvog braka, što je i sama potvrdila tokom sudske rasprave, istu nije stavila u spisak, o čemu je nadležni organ izveo dokaz-umrlicu za pokojnog Burhanidina Sokolija, sa jedinom naslednicom Luljetom Sokoli. Dakle, nadležni organ je na osnovu podataka koje je podnela podnositeljka zahteva utvrdio netačne podatke, čime ga je prevarila, tako što je sakrila podatke za koje je znala da postoje. Dakle, ista, znajući da postoji još jedan naslednik ostavioca, u tački 4 umrlice, slovo b), gde se traži da se navede da li ostavilac ima “bračnu, vanbračnu ili usvojenu decu” nije upisala Anu Gutić kao ćerku ostavioca. Da je ovo krivično delo izvršeno sa direktnim umišljajem, utvrđuje se i na osnovu same izjave optužene koja je potvrdila da je samo ona upisana kao naslednica u zahtevu za umrlicu, jer “je bio zahtev mog supruga da se poštuje interni porodični sporazum”; a takva izjava je u suprotnosti sa umrlicom, gde se u tački 7 umrlice, između ostalog, tražilo da se napiše da li je preminuli ostavio usmeni testament i da se navedu imena svedoka pred kojima je sastavljen testament; nije evidentiran nijedan usmeni testament ili svedok, kako tvrdi optužena za interni porodični sporazum i usmeni testament (tokom sudske rasprave)”.

40. Apelacioni sud je takođe presudom [PA1. br. 1280/21] odbio, kao neosnovanu, žalbu podnositeljke zahteva, i, između ostalog, istakao: “[...] S pravom je prvostepeni sud istakao da su navodi odbrane da umrlica kao dokument sam po sebi ne predstavlja dokument kojim se automatski proglašava naslednik neosnovani navodi. Takođe i navod da nije koristila istu ni u jednom drugom zakonskom postupku koji bi rezultirao odlukom kojom bi se optužena proglasila jedinom naslednicom pokojnog. Ovo zbog činjenice da se odredbom člana 403 stav 1 KZRK-a ne naglašava da druga procesna radnja u ovom slučaju, proglašenje optužene za naslednicu preminulog Burhanedina Sokolija, mora nužno biti završena kroz dokument sa lažnim sadržajem”. Ova odredba jasno ističe: “Svako lice koje zavede ovlašćeni organ pri potvrđivanju bilo koje neistine stvari koja treba da posluži kao dokaz pravne stvari ili javnog dokumenta, registra ili knjige, kazniće se ..... “. Dakle, važno je prevarom ili bilo kojom drugom radnjom dovesti nadležni organ u zabludu, kako bi se legalizovao lažni sadržaj, pri čemu izvršilac krivičnog dela namerno i svesno stvarci lažan utisak kod nadležnog organa o postojanju ili nepostojanju relevantnih pravnih činjenica. Da bi postojalo ovo krivično delo nije neophodno da učinilac ima nameru da koristi taj dokument, registar ili knjigu. Dakle, da bi ovo krivično delo postojalo, potrebno je da se nadležni organ zavede kako bi ga naterao da legalizuje lažan sadržaj koji podrazumeva samo radnje službene javne legalizacije koja ima za cilj da posluži kao dokaz u pravnom slučaju. Ovu lažnu legalizaciju u javnoj ispravi u ovom slučaju vrši izvršilac ovog krivičnog dela. Krivično delo se smatra izvršenim legalizacijom lažnog sadržaja u javnoj ispravi u konkretnom slučaju u umrlici sa podacima kao u izreci presude”.
41. Na kraju, što se tiče navoda podnositeljke zahteva, odlučio je i Vrhovni sud, koji je odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti podnositeljke zahteva, i potvrdio presudu Apelacionog suda u celosti. S tim u vezi, Vrhovni sud je, presudom Pml. br. 462/2021, između ostalog, obrazložio: “[...] U osporenim presudama je ocenjena i odbrana osuđene da nije koristila umrlicu i da je nije sastavila sa namerom da je koristi, već da je razlog zbog kojeg je od matične službe tražila dokument ovakvog sadržaja usmeni dogovor sa sada već pokojnim suprugom. Ocenjujući ovu odbranu,

prvostepeni sud je našao da je nadležni organ doveden u zabludu, jer je osuđena priznala da zna da nije jedini nasljednik imovine. Dalje je obrazložio da je umrlica javna isprava koja služi kao dokaz u pravnom slučaju, u konkretnom slučaju kao dokaz ko je nasljednik Burhanidina Sokolija. Zatim je dato i obrazloženje da legalizacija lažnog sadržaja nije element krivičnog dela; korišćenje dokumenta, jer u skladu sa odredbom člana 403 stav 1 KZRK-a, ovo krivično delo vrši „Svako lice koje zavede ovlašćeni organ pri potvrđivanju bilo koje neistine stvari koja treba da posluži kao dokaz pravne stvari ili javnog dokumenta, registra ili knjige“. Vrhovni sud nalazi da su zaključci prvostepenog suda potvrđeni nalazom drugostepenog suda zakoniti i obrazloženi na tačan i zakonit način. [...]”.

42. Sud primećuje da su redovni sudovi detaljno obrazložili navode podnositeljke zahteva, uključujući i navod da nije pravilno protumačen član 403 stav 1 KZRK-a. S tim u vezi, Sud primećuje da je Vrhovni sud pojasnio sadržaj člana 403. KZRK-a, koji precizno pojašnjava kada se radi o krivičnom delu “Legalizacija lažnog sadržaja”, gde, između ostalog, stav 1 člana 403 ističe: “Svako lice koje zavede ovlašćeni organ pri potvrđivanju bilo koje neistine stvari koja treba da posluži kao dokaz pravne stvari ili javnog dokumenta, registra ili knjige”. Vrhovni sud nalazi da su zaključci prvostepenog suda potvrđeni nalazom drugostepenog suda zakoniti i obrazloženi na tačan i zakonit način. [...]”.
43. Stoga, Sud utvrđuje da je podnositeljka zahteva imala priliku da iskoristi kontradiktorni postupak i da je imala priliku da iznese tvrdnje i dokaze koje je smatrala važnim za svoj slučaj u različitim fazama postupka; imala je priliku da se efikasno suprotstavi tvrdnjama i dokazima koje je iznela suprotna strana; redovni sudovi su saslušali i razmotrili sve njene navode, koji su, objektivno gledano, bili od značaja za rešavanje predmeta, te da su detaljno izneti činjenični i pravni razlozi osporene odluke, a samim tim je i postupak u celini bio pravičan (vidi, *mutatis mutandis*, presudu ESLJP-a od 21. januara 1999. godine: [García Ruiz protiv Španije](#), br. 30544/96, stavovi 29 i 30; vidi i slučaj Suda: [KI22/19](#), podnosilac zahteva: *Sabit Ilazi*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. juna 2019. godine, stav 42).
44. Sud ističe da u okolnostima konkretnog slučaja, podnositeljka zahteva povodom navoda o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, kao rezultat pogrešnog tumačenja zakona, ističe da je sud „pogrešno tumačio odredbu člana 403. KZRK-a“, međutim, ona ni na jedan način ne potkrepljuje, niti tvrdi pred Sudom, kako je ovo tumačenje važećeg zakona od strane redovnih sudova moglo biti „očigledno pogrešno“, što bi rezultiralo „proizvoljnim“ ili „očigledno neobrazloženim“ zaključcima za podnositeljku zahteva ili kako su postupci pred redovnim sudovima, u celini, možda bili nepravični ili čak proizvoljni. Pored toga, Sud ocenjuje da su redovni sudovi uzeli u obzir sve činjenice i okolnosti slučaja, tvrdnje podnositeljke zahteva i da su iste jasno obrazložili (vidi slučajeve Suda: [KI64/20](#), podnosilac zahteva: *Asllan Meka*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. avgusta 2020. godine, stav 41; i [KI22/19](#), gore citiran, stav 43).
45. Stoga, Sud zaključuje da su navodi podnositeljke zahteva o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje zagarantovano članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP-a (i) navodi koji spadaju u kategoriju “četvrtog stepena” i kao takvi, ti navodi podnositeljke zahteva su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 34 Poslovnika.

Što se tiče navoda o povredi člana 24. Ustava

46. Što se tiče navodnih povreda osnovnih prava i sloboda propisana članom 24. Ustava, Sud podseća da prema ustanovljenoj sudskoj praksi ESLJP-a, Sud proglašava zahtev

neprihvatljivim kao očigledno neosnovan kada su navodi “nepotkrepljeni ili neobrazloženi” ili kada je ispunjen jedan od dva karakteristična uslova, odnosno:

- a) kada podnosilac/podnositeljka zahteva samo citira jednu ili više odredbi Konvencije ili Ustava, ne objašnjavajući kako su one povređene, osim ako je to očigledno vidljivo na osnovu činjenica i okolnosti slučaja (vidi, s tim u vezi, slučaj ESLJP-a: [Trofimchuk protiv Ukrajine](#) (odluka) br. 4241/03 od 31. maja 2005. godine, vidi, takođe slučaj: [Baillard protiv Francuske](#) (odluka) br. 6032/04 od 25. septembra 2008. godine);
  - b) kada podnosilac/podnositeljka zahteva ne iznese ili odbije da iznese materijalne dokaze u prilog svojih navoda (ovo se posebno odnosi na odluke sudova ili drugih unutrašnjih organa), osim kada postoje izuzetne okolnosti koje su van kontrole koje ga sprečavaju u tome (na primer, ako zatvorske vlasti odbiju da sudu dostave dokumente iz spisa predmetnog zatvorenika) ili ako sam sud ne odluči drugačije (vidi, slučaj [KI166/20](#), podnosilac zahteva: *Ministarstvo rada i socijalne zaštite*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. januara 2021. godine, stav 42).
47. U konkretnom slučaju, podnositeljka zahteva navodi da su joj presudom Vrhovnog suda povređena individualna prava i da je došlo do povrede člana 24. Ustava, naglašavajući: “ ... pravo na jednakost pred zakonom i jednak tretman pred zakonom, ili načelo nediskriminacije, uslovljava tumačenje i primenu ne samo prava na ljudska prava već i međunarodnog humanitarnog prava. Načelo jednakosti pre svega znači da svako lice koje se pojavi pred sudom ima pravo da ne bude diskriminisano ni u načinu na koji se zakon primenjuje prema njemu. U slučaju podnositeljke zahteva, sud ju je diskriminisao kako u tretmanu tako i u tumačenju zakona”, ali ona ne objašnjava posebno kako je povređena ovaj član Ustava i EKLJP-a. S tim u vezi, Sud podseća da je u više navrata naglašavao da samo pozivanje i pominjanje članova Ustava i EKLJP-a nije dovoljno da se izgradi utemeljena tvrdnja o povredi Ustava. Kada se navode takve povrede Ustava, podnosioci zahteva moraju da daju obrazložene tvrdnje i ubedljive argumente (vidi, u ovom kontekstu, slučajeve Ustavnog suda: [KI187/18](#) i [KI 11/19](#), podnosilac zahteva: *Muhamet Idrizi*, rešenje o neprihvatljivosti od 29. jula 2019. godine, stav 73; [KI125/19](#) podnosilac zahteva: *Ismajl Bajgora*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. marta 2020. godine, stav 63; i nedavni slučaj [KI175/20](#), podnosilac zahteva: *Kosovska agencija za privatizaciju*, rešenje o neprihvatljivosti od 26. marta 2021. godine, stavovi 79-82).
48. Stoga, Sud utvrđuje da što se tiče navoda podnositeljke zahteva o povredi člana 24. Ustava, zahtev mora da se proglasi neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan, jer se ovaj navod kvalifikuje kao navod koji pripada kategoriji “nepotkrepljenih ili neobrazloženih” navoda, budući da je podnositeljka zahteva samo citirala jednu odredbu Ustava, bez objašnjavanja kako je ona povređena. Stoga, ovaj navod je očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 34 Poslovnika.

Zahtev podnositeljke za neotkrivanje identiteta

49. Sud primećuje da je podnositeljka u svom zahtevu takođe tražila da se njen identitet ne otkrije.
50. Podnositeljka zahteva je povodom zahteva za neotkrivanje identiteta, obrazložila sledeće: “Zahtev podnet Ustavnom sudu je samo deo koji proizilazi iz unutrašnjih porodičnih problema koji su u postupku građanskog razmatranja (br. C1745/15 i br. C1637/15) u Osnovnom sudu u Prištini, dakle u cilju izbegavanja eventualne štete po

proces, tražim mogućnost poštovanja poverljivosti u skladu sa Poslovnikom o radu Ustavnog suda, Poglavlje III Pokretanje postupka, pravilo 32 Podnošenje podnesaka i odgovora, tačka 6”.

51. S tim u vezi, Sud se poziva na pravilo 24 (1) Poslovnika, koje propisuje:

“(1) U bilo koje vreme u toku postupka razmatranja individualnog zahteva iz stava 7. člana 113. Ustava pa do objavljivanja konačne odluke, stranke mogu tražiti da se njihov identitet ne objavljuje javno. Zahtev mora biti obrazložen”.

52. Na osnovu obrazloženja koje je iznela podnositeljka zahteva, Sud smatra da ovo nije osnov za usvajanje ovog zahteva (vidi, slučaj Ustavnog suda: [KI74/17](#), podnosilac zahteva: *Lorenc Kolgjera*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. decembra 2017. godine).

53. Shodno tome, zahtev podnositeljke za neotkrivanje identiteta treba da se odbije.

Zaključak

54. Na kraju, Sud utvrđuje da je zahtev podnositeljke neprihvatljiv, jer su: (i) navodi o povredi člana 31. Ustava navodi koji se kvalifikuju kao navodi “četrtoog stepena” i kao takvi, ti navodi podnositeljke zahteva su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama; i (ii) navodi podnositeljke zahteva o povredi člana 24. Ustava treba da se proglašaju kao očigledno neosnovani, jer se ti navodi kvalifikuju kao navodi koji pripadaju kategoriji “nepotkrepljenih ili neobrazloženih” navoda. Stoga, zahtev u celosti treba da se proglašuje neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 34 Poslovnika. Zahtev za neotkrivanje identiteta se takođe odbija.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.1 i 113.7 Ustava, članovima 20. i 48. Zakona i u skladu sa pravilima 24 (1), 34 (2) i 48 (1) (b) Poslovnika, dana 31. avgusta 2023. godine jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA ODBIJE zahtev za neotkrivanje identiteta;
- III. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- IV. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- V. Ovo rešenje stupa na snagu na dan objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo u skladu sa stavom 5, člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac

Nexhmi Rexhepi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani